

EU-MIDIS-katsaus

Johdatus Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA) EU:n laajuiseen syrjintää koskevaan tutkimukseen

Euroopan unionin perusoikeusvirasto (FRA)

20 09	EU-MIDIS
	Euroopan unionin vähemmistöjä ja syrjintää koskeva tutkimus
	Suomi
	 EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS

EU-MIDIS-katsaus

Johdatus Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA)

EU:n laajuisen syrjintää koskevaan tutkimukseen

Euroopan unionin perusoikeusvirasto (FRA)

Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA) ja EU-MIDIS -kyselytutkimuksen esittely

EU:n väestö on erittäin monimuotoinen ja monimuotoisuus on kasvamassa entisestään. Tunnustettujen vähemmistöjen kuten romanien ja kansallisten vähemmistöjen lisäksi maahanmuutto EU:n ulkopuolelta on vaikuttanut merkittävästi unionin etniseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Samanaikaisesti väestöliike EU:n sisällä – unionin vuosina 2004 ja 2007 tapahtuneiden laajentumisten sekä EU-kansalaisten liikkumisvapauden seurauksena – lisää väestön dynaamisuutta ja monimuotoisuutta monissa jäsenmaissa.

Euroopan unionin perusoikeusvirasto (FRA) – Toiminta pähkinänkuoressa

Tutkimus, tiedonkeruu ja analyysi:

- objektiivisen, luotettavan ja vertailukelpoisen perusoikeuksien kehitystä EU:ssa koskevan tiedon keruu, analysointi ja välitys
- tiedon laatua ja luotettavuutta parantavien menetelmien ja standardien kehittäminen EU:n tasolla
- tieteellisen tutkimuksen ja kyselytutkimusten tekeminen ja tutkimuksen edistäminen.

EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden neuvonta:

- päätelmien ja lausuntojen esittäminen ja julkaiseminen EU:n toimielimille ja yhteisölaainsäädäntöä toimeenpaneville jäsenvaltioille
- vuosittaisen perusoikeuksia EU:ssa koskevan raportin, EU:n tutkimuksiin ja kyselytutkimuksiin perustuvien raporttien julkaiseminen sekä hyviä käytäntöjä perusoikeuksien suhteen noudattavien esimerkkien korostaminen.

Tietoisuuden lisääminen ja yhteistyö kansalaisyhteiskunnan kanssa:

- julkisen tietoisuuden lisääminen perusoikeuksista
- vuoropuhelun edistäminen kansalaisyhteiskunnan kanssa
- Perusoikeuksia koskevan foorumin luominen ja sen koordinointi tiedonvaihdon mahdollistamiseksi asiantuntijoiden kesken.

EU-MIDIS pyrkii välittämään empiiriseen todistusaineistoon perustuvaa tietoa, joka voi auttaa päätöksentekijöitä ja muita avainasemassa olevia asianosaisia tunnistamaan syrjiviä, rasistisia käytäntöjä ja kehittämään tukiverkostoja syrjinnän ja rasististen rikosten uhreille.

EU-MIDIS pähkinänkuoressa

- **EU-MIDIS tulee englannin kielen sanoista 'European Union Minorities and Discrimination Survey', suomeksi Euroopan unionin vähemmistöjä ja syrjintää koskeva tutkimus**
- **Se on ensimmäinen kyselytutkimus, jossa järjestelmällisesti haastatellaan vähemmistöjä kaikissa EU:n jäsenvaltioissa** ja kartoitetaan kokemuksia syrjivästä kohtelusta, tietoutta omista oikeuksista, mahdollisuuksista valittaa syrjinnästä ja rasistisen rikoksen uhriksi joutumisesta sekä kokemuksia lainvalvonnasta ja rajavalvonnasta.
- **Koska tutkimus käyttää standardisoituja kyselylomakkeita kaikissa maissa**, EU-MIDIS mahdollistaa tulosten vertailun eri tutkittujen ryhmien välillä.
- **Tutkimuksessa haastateltiin 23 500 maahanmuuttajaa ja etnisen vähemmistön edustajaa kaikissa 27 EU:n jäsenvaltiossa vuonna 2008.**
- Tulosten vertailun mahdollistamiseksi muutamien avainkysymysten kohdalla kymmenessä jäsenvaltiossa **haastateltiin lisäksi 5000 valtaväestön edustajaa, jotka asuvat samoilla alueilla kuin vähemmistöt.**
- **Kyselylomake koostui 150 kysymyksestä ja 300 vaihto-ehdosta**, joissa pyrittiin ottamaan huomioon kaikki vastausmahdollisuudet. Lisäksi tuloksia voidaan analysoida ottaen huomioon vastaajien henkilökohtaiset ominaisuudet, kuten sukupuoli ja ikä, jota koskevat tiedot kerättiin nimettömästi tilastollisiin tarkoituksiin.
- **Jokainen haastattelu kesti 20 minuutista tuntiin** riippuen haastateltavan syrjintä- ja rikoskokemusten tasosta.

Miksi tarvitsemme kyselytutkimusta

Jäsenvaltioiden väestöjen monimuotoistuesssa entisestään viraston raportit ovat järjestelmällisesti osoittaneet, että monilla mailla on puutteellisesti vähemmistöjä koskevaa tietoa. Tietoa tarvitaan mittaamaan sekä vähemmistöjen integroitumista Euroopan unionin maissa että vähemmistöihin kohdistuvaa syrjivää kohtelua ja rikollisuutta, mukaan lukien rasistinen rikollisuus. Tämä koskee etnisiä vähemmistöjä, maahanmuuttajia, kansallisia vähemmistöjä sekä EU:n sisällä liikkuvia EU:n kansalaisia.

Joissakin jäsenmaissa ja unionin tasolla on käynnissä aloitteita, joilla pyritään lisäämään tietoa vähemmistöjen kokemasta syrjinnästä ja rikollisuudesta. Tällaista tietoa voidaan käyttää

myös sosiaalisen yhteenkuuluvuudentunteen tai syrjäytymisen indikaattorina. Tiedonkeruu EU:ssa keskittyy kuitenkin edelleen valtaväestön kokemuksiin olemassa olevilla satunnaisotantoihin perustuvilla kyselytutkimusmenetelmillä – kuten Eurobarometri ja eurooppalainen sosiaalitutkimus (ESS) – joilla tavoitetaan vain kourallinen vähemmistöjen vastaajia. Tämän seurauksena päätöksentekijöiden tietämys vähemmistöjen arkipäivän kokemuksista unionin jäsenvaltioissa jää heikoksi. Jatkuva tiedon puute ja etenkin vertailukelpoisen tiedon puute heikentää päätöksentekijöiden mahdollisuuksia kehittää ja kohdentaa keinoja vähemmistöihin kohdistuvan syrjinnän ja rikollisuuden torjumiseen sekä kansallisella että EU-tasolla.

Tämä tilanne sai Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA), tärkeimpien sidosryhmiensä tuella, käynnistämään EU:n laajuisen, 27 jäsenvaltiossa toteutettavan kyselytutkimuksen, joka koski valikoitujen maahanmuuttajaryhmien ja etnisten vähemmistöryhmien kokemuksia syrjinnästä ja rikollisuudesta, mukaan lukien rasistiset rikokset ja syrjivä kohtelu lainvalvontaviranomaisten taholta.

Mitä tutkimuksessa kysyttiin?

Suuri osa EU-MIDIS -tutkimuksen kysymyksistä käsitteli seuraavia aiheita:

- havaintoja maassa esiintyvistä syrjinnän muodoista, tietoutta omista oikeuksista ja mahdollisuuksista valittaa syrjivästä kohtelusta
- kokemuksia vähemmistötaustaan perustuvasta syrjinnästä yhdeksällä eri arkielämän alueella ja sitä olivatko he ilmoittaneet syrjinnästä
- kokemuksia rikoksen uhriksi joutumisesta (viidestä rikostyyppistä) sekä sitä johtuiko rikos heidän mielestään osittain tai kokonaan vähemmistötaustasta ja ilmoittivatko he rikoksesta poliisille
- kokemuksia lainvalvonta-, tulli- ja rajatarkastusviranomaisten kanssa asioinnista ja sitä kokivatko he olevansa etnisestä profiloinnista aiheutuvan syrjinnän uhreja.

Jäsenvaltio	Lyhennekoodi
Belgia	BE
Bulgaria	BG
Tšekki	CZ
Tanska	DK
Saksa	DE
Viro	EE
Irlanti	IE
Kreikka	EL
Espanja	ES
Ranska	FR
Italia	IT
Kypros	CY
Latvia	LV
Liettua	LT
Luxemburg	LU
Unkari	HU
Malta	MT
Alankomaat	NL
Itävalta	AT
Puola	PL
Portugali	PT
Romania	RO
Slovenia	SI
Slovakia	SK
Suomi	FI
Ruotsi	SE
Yhdistynyt kuningaskunta	UK
Keski- ja Itä-Eurooppa	CEE
Entinen Jugoslavia	Ex-YU

Vastaajilta kysyttiin kokemuksia syrjinnästä ja rikoksen uhriksi joutumisesta viimeisen viiden vuoden ja viimeisen 12 kuukauden aikana.

Mitä EU-MIDIS -tutkimus haluaa osoittaa? Joitakin esimerkkejä tutkimuksesta

- Tutkimuksessa kerätty tieto tarjoaa kattavan ja monipuolisen tiedonlähteen eri vähemmistöryhmiin kohdistuvasta syrjinnästä ja rikollisuudesta Euroopan unionin 27 jäsenvaltiossa.
- Tämä katsaus antaa vain esimakua siitä, mitä koko tutkimustiedosto tulee osoittamaan ja miten tuloksia voidaan tarkastella hyvin eri tavoin.

Havaintoja syrjinnästä

Vastaajia pyydettiin arvioimaan, oliko syrjintä heidän mielestään hyvin yleistä, suhteellisen yleistä, suhteellisen harvinaista, erittäin harvinaista tai syrjintää ei ole.

Ennen kuin vastaajille esitettiin kysymyksiä syrjinnästä, heidät perehdytettiin syrjinnän käsitteeseen esittelemällä heille esimerkki syrjivästä kohtelusta, joka perustuu joko henkilökohtaiseen ominaisuuteen tai etniseen alkuperään tai vähemmistötaustaan.

Kuvio 1 osoittaa, kuinka monta prosenttia kulloisenkin tutkitun ryhmän edustajista koki etniseen alkuperään tai maahanmuuttotaustaan perustuvan syrjinnän olevan maassa hyvin tai suhteellisen yleistä.

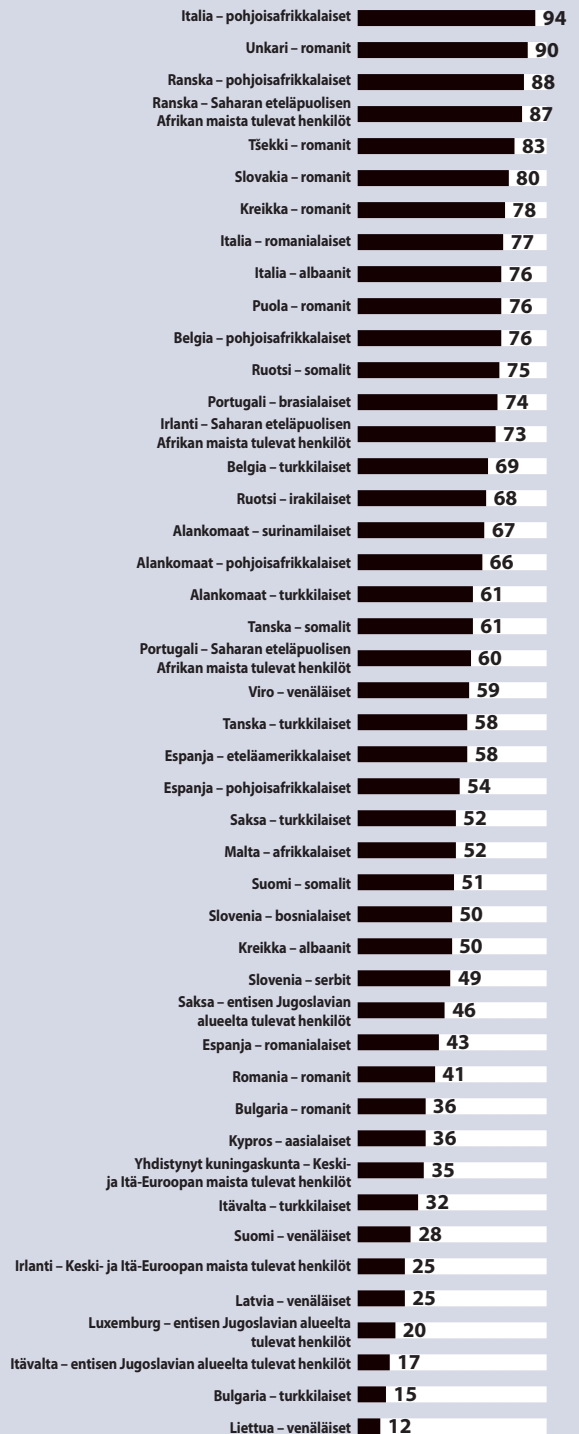
Tuloksia on tulkittava varovasti, sillä ne koskevat hyvin erilaisia ryhmiä. Tämä mielessä pitäen voidaan todeta, että suuri osa EU-MIDIS -kyselyyn osallistuneista vähemmistöryhmistä koki etniseen alkuperään tai maahanmuuttotaustaan perustuvan syrjinnän olevan yleistä siinä jäsenmaassa, jossa heitä haastateltiin.

Tämä tulos osoittaa, missä määrin vähemmistöt EU:ssa kokevat olevansa alttiita syrjinnälle etnisestä alkuperästään tai vähemmistötaustastaan johtuen, tai muuten kokevat tämän kaltaisen syrjinnän olevan muihin syihin perustuvaa syrjintää yleisempää.

Vastauksissa voidaan havaita muutamia huomattavia eroja saman taustan omaavien ryhmien välillä. Esimerkiksi romanien kohdalla alle puolet Romaniassa ja Bulgariassa asuvista romaneista (prosentteina 41 % ja 36 %) koki etniseen alkuperään tai maahanmuuttotaustaan perustuvan syrjinnän olevan yleistä. Sen sijaan viidessä muussa jäsenvaltiossa

Kuvio 1

Niiden vastaajien prosenttiosuus, joiden mielestä etniseen alkuperään tai maahanmuuttajataustaan perustuva syrjintä on maassa laajalle levinnyttä

EU-MIDIS-tutkimus, kysymys A1A

haastateltujen romanien vastaukset vaihtelivat 76 prosentista Puolassa 90 prosenttiin Unkarissa.

Kyselytutkimuksen ensimmäinen 'Data in Focus' -raportti koskee romaniväestöä (julkaistu huhtikuussa 2009) ja osoittaa, että syrjinnän *kokemukset* eri osa-alueilla, viimeisen 12 kuukauden aikana, jäivät huomattavasti vähäisemmiksi Bulgariassa ja Romaniassa asuvien romanien kuin muissa jäsenvaltioissa asuvien romanien kohdalla. Näin ollen vaikuttaisi siltä, että etnisestä alkuperästä tai maahanmuuttotaustasta johtuvaa syrjintää koskevat *havainnot*, kuten tässä raportoitu, vastaavat syrjinnän *kokemuksia* romanivastaajien keskuudessa osoittaen yhteyden syrjintään liittyvien havaintojen ja kokemusten välillä.

Sitä vastoin 59 prosenttia Virossa elävistä venäläisistä piti etniseen alkuperään tai maahanmuuttotaustaan perustuvaa syrjintää suhteellisen tai hyvin yleisenä, mutta kysyttäessä omia kokemuksia syrjinnästä viimeisen 12 kuukauden aikana vain 17 prosenttia vastaajista pystyi muistamaan kohdanneensa syrjintää. Tässä tapauksessa syrjintään liittyvien havaintojen ja kokemusten välillä ei näyttäisi olevan yhteyttä, vaikka selityksiä näille näennäisille havaintojen ja kokemuseroille voidaan myös etsiä Venäjän ja Viron välisestä historiasta.

Tieto tukea ja neuvontaa tarjoavista organisaatioista

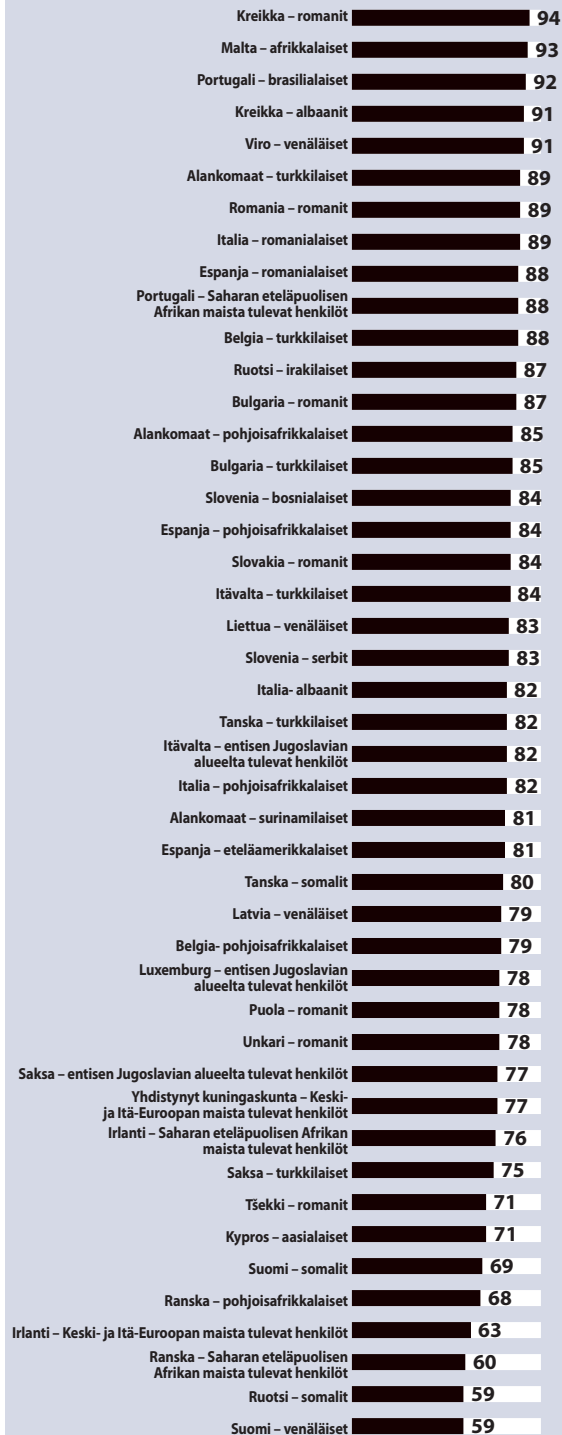
Vastaajilta kysyttiin tiesivätkö he kyseisessä jäsenmaassa jotakin organisaatiota, joka voisi tarjota tukea tai antaa neuvontaa mistä tahansa syystä syrjintää kohdanneille henkilöille.

Kuviossa 2 esitetyt tulokset osoittavat, että suurin osa vastaajista kaikissa ryhmissä – Kreikassa asuvista romaneista ja Maltalla asuvista afrikkalaisista somaleihin Ruotsissa ja venäläisiin Suomessa – ei tiennyt yhtään syrjintätapauksissa tukea tai neuvontaa tarjoavaa organisaatiota.

Tämä on huolestuttava tulos, sillä se osoittaa, että alttiimpina syrjinnälle olevat ryhmät ovat kaikkein epä tietoisimpia siitä, mistä he syrjintätapauksissa voivat hakea apua. Toisaalta tulos voi osoittaa myös tällaisten tukipalveluiden puuttumisen monissa jäsenmaissa.

Kuvio 2

Niden vastaajien prosenttiosuus, jotka eivät tiedä yhtään järjestöä, joka tarjoaa tukea ja neuvontaa syrjinnän kohteeksi joutuneille ihmisille

EU-MIDIS-tutkimus, kysymys A3

Alustavat EU-MIDIS -tutkimuksesta saadut tulokset koskien vastaajien tietoisuutta syrjintätapauksissa tukea ja neuvontaa tarjoavista organisaatioista osoittavat:

EU-MIDIS osoittaa, että vähemmistöjen keskuudessa vallitsee tiedon puute syrjinnälle alttiina oleville vähemmistöille tarjolla olevista tuki- ja neuvontapalveluista –oikeussuojan saatavuudesta– ja niissä asioinnista.

Ensiksi – on kohdennettava resursseja tuki- ja neuvontapalveluista tiedottamiseen syrjinnälle alttiina oleville ryhmille.

Toiseksi – resurssit on jaettava sellaisten organisaatioiden perustamiseen ja/tai ylläpitämiseen, jotka tarjoavat apua syrjinnän kohteena oleville.

Kolmanneksi – syrjinnän kohteina olleita tai olevia on rohkaistava ja opastettava raportoimaan kokemuksistaan toimivaltaiselle organisaatiolle tai paikkaan, jossa syrjintää esiintyy ja vakuuttamaan heille, että heidän valituksensa otetaan vakavasti.

Syrjintäkokemukset

Tässä esitetyt tulokset keskittyvät ihmisten kokemuksiin viimeisen 12 kuukauden aikana.

Kyselyyn osallistuneilta tiedusteltiin kokemuksia maahanmuuttotaustaan ja etniseen vähemmistötaustaan perustuvasta syrjivästä kohtelusta yhdeksällä arkielämän osa-alueella (katso laatikko 1).

Mikäli vastaaja ilmoitti kokeneensa syrjintää viimeisen 12 kuukauden aikana, häneltä kysyttiin jatkokysymyksiä jokaisesta syrjinnän osa-alueesta:

- Kuinka monta kertaa kukin syrjinnän muoto esiintyi viimeisen 12 kuukauden aikana?
- Ilmoittiko hän tai joku muu viimeisestä syrjintätapauksesta, oli kyseessä sitten mikä syrjinnän muoto tahansa, virastolle tai organisaatiolle, johon valituksia voi tehdä, tai paikkaan, jossa syrjintää esiintyi?
- Mikäli syrjintää ei ilmoitettu toimivaltaiselle organisaatiolle tai paikkaan, jossa syrjintää

esiintyi, haastateltavia pyydettiin kertomaan syitä ilmoittamatta jättämiselle. Haastattelijat kirjasivat haastattelujen pohjalta 1-10 mahdollista syytä. Syitä olivat muun muassa ”pelko että syrjinnän harjoittaja uhkailee tai painostaa” ja ”ilmoittaminen ei muuttaisi mitään”.

Romanivastaajat ilmoittivat kokevansa eniten syrjintää. Joka toinen romaniväestön edustaja ilmoitti kokeneensa syrjintää viimeisen 12 kuukauden aikana.

Kuvio 3 osoittaa keskimääräisen syrjinnän määrän seitsemän yhdistelmäryhmän kohdalla, joiden vastaajat ilmoittivat kokeneensa syrjintää vähintään kerran viimeisen 12 kuukauden aikana joillakin yhdeksästä syrjinnän osa-alueesta.

Myös Saharan eteläpuolisesta Afrikasta (41 %) ja Pohjois-Afrikasta (36 %) tulevien vastaajien kohdalla syrjintä oli yleistä.

LAATIKKO 1

Syrjinnän osa-alueet

EU-MIDIS kysyi haastatelluilta kokemuksia maahanmuuttotaustaan tai etniseen vähemmistötaustaan perustuvasta syrjinnästä viimeisen 12 kuukauden tai viimeisen 5 vuoden aikana, yhdeksällä osa-alueella:

- 1) työhaussa
- 2) työssä
- 3) asuntoa tai taloa vuokrattaessa tai ostettaessa
- 4) terveydenhuollossa
- 5) sosiaalipalveluissa
- 6) koulussa
- 7) kahvilassa, ravintolassa tai baarissa
- 8) kaupassa tai kauppaan mentäessä
- 9) pankissa tiliä avattaessa tai lainaa haettaessa

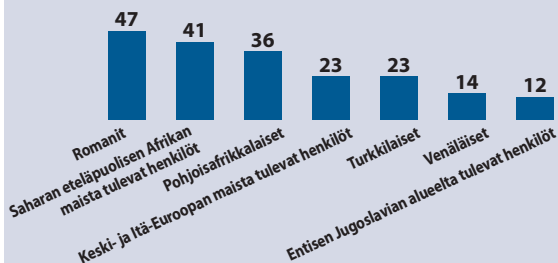
Tutkimus osoitti, että huomattava enemmistö vastaajista, jotka ilmoittivat kokeneensa syrjintää **ei ilmoittanut kokemastaan syrjinnästä toimivaltaiselle organisaatiolle tai paikkaan, jossa syrjintää esiintyi**. Esimerkiksi Saharan eteläpuolisesta Afrikasta tulevista haastateltavista vain 20 prosenttia oli ilmoittanut viimeisimmästä syrjintätapauksesta. Muissa ryhmissä vastaava luku oli romanien kohdalla 21 prosenttia, Keski- ja Itä-Euroopasta tulevien kohdalla 12 prosenttia.

Kuten kuvio 4 osoittaa, yleisin syy syrjinnästä ilmoittamatta jättämiselle on, ettei ilmoittamisen uskota tuovan tilanteeseen parannusta. Toisaalta

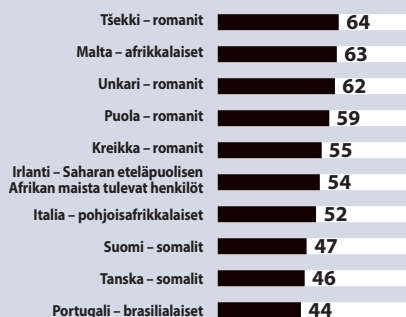
Kuvio 3

Niiden ihmisten prosenttiosuus, joita on syrjitty ainakin yhdellä alueella yhdeksästä
Viimeisten 12 kuukauden aikana

Kymmenen ryhmää, joissa syrjintäaste on korkein, yhdeksän aluetta (%)

Viimeisten 12 kuukauden aikana

EU-MIDIS-tutkimus, kysymykset CA2–C12

myöskään 36 prosenttia vastaajista ei tiennyt, miten tai minne ilmoittaa syrjinnästä. Syrjinnän jokapäiväinen luonne tulee esille siinä, että 40 prosenttia vastaajista koki viimeisen syrjintätapausten olleen mitätön tai ei ilmoittamisen arvoinen, koska ”se on niin normaalia, tapahtuu jatkuvasti”.

Kun tarkastellaan kahta ilmoittamatta jättämisen syytä – ”huolissaan negatiivisista seurauksista” ja ”pelko että syrjinnän harjoittaja uhkailee tai painostaa” – jotka 40 prosenttia vastaajista ilmoitti syyksi ilmoittamatta jättämiselle, nähdään, ettei syrjintää kaikkien vastaajien keskuudessa voida pitää mitättömänä seikkana.

ESIMERKKI: SYRJINTÄ YKSITYISISSÄ PALVELUISSA

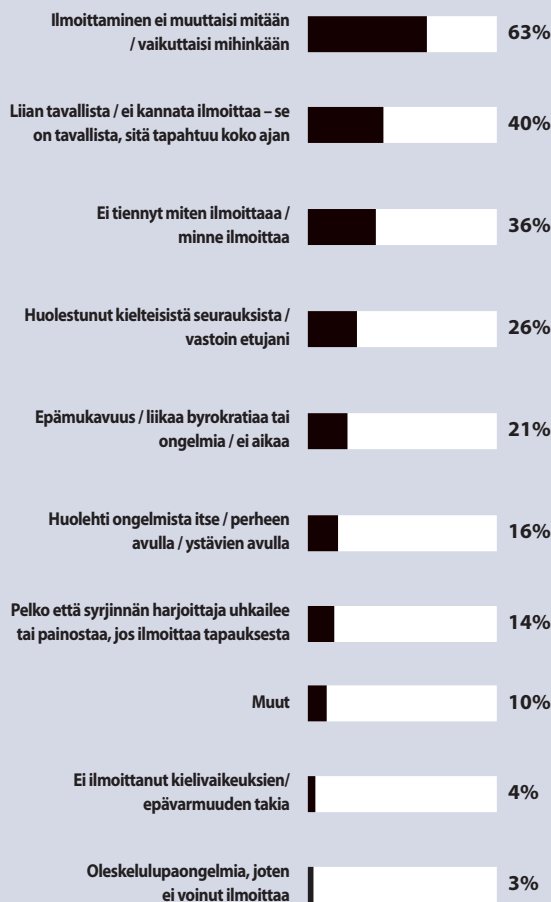
Syrjinnän laajuus yksityisissä palveluissa

Kun tarkastellaan yhtä syrjinnän aluetta – yksityiset palvelut (yhdistäen tulokset syrjinnästä kahvilassa, ravintolassa tai baarissa, kaupassa tai kauppaan mentäessä, ja pankissa avattaessa tiliä tai haettaessa lainaa) – kuvio 5 osoittaa, että syrjintäkokemuksista saatu yleiskuva pätee myös yksityisten palvelujen

Kuvio 4

Syyt siihen, miksi viimeisimmästä syrjintätapauksesta ei ilmoitettu

Viimeisten 12 kuukauden aikana, kaikki vastaajat

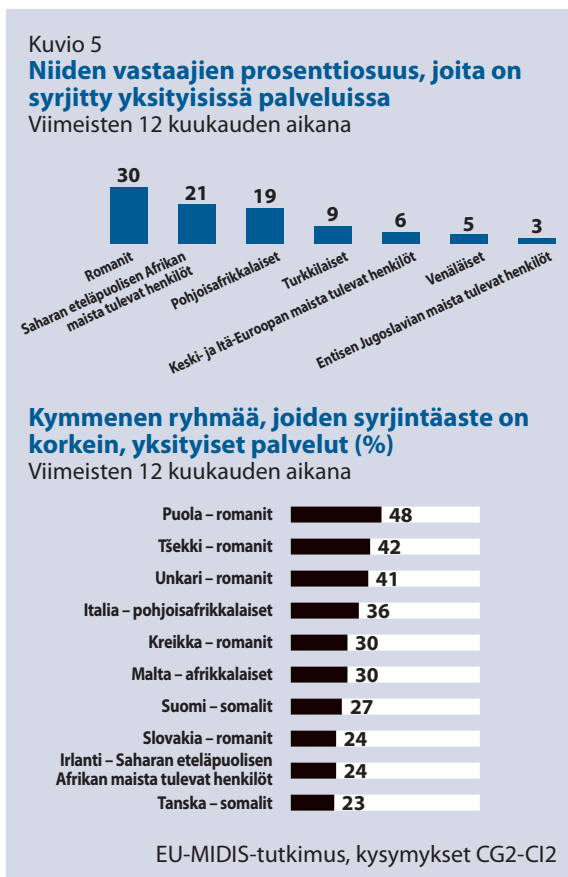
EU-MIDIS-tutkimus, kysymykset CA5–C15

alueella. Myös yksityisten palvelujen kohdalla romanit ilmoittavat kohtaavansa eniten, Saharan eteläpuolisesta Afrikasta ja Pohjois-Afrikasta tulevat seuraavaksi eniten syrjintää.

Kun tarkastelemme kymmentä yksittäistä ryhmää, jotka kaikista tutkituista ryhmistä ilmoittivat kokeneensa eniten syrjintää yksityisten palvelun tarjoajien taholta, kolme listan kärjessä olevaa ryhmää ovat eri maiden romaneja. Kaiken kaikkiaan eniten syrjintää ilmoittavat kokevansa Afrikan mantereelta kotoisin olevat vastaajat tai romanit.

Yksityisissä palveluissa esiintyvistä syrjinnästä ilmoittaminen

Jos tarkastelemme yksityisten palvelun tarjoajien taholta syrjityksi tulleiden ja syrjinnästä joko toimivaltaiselle organisaatiolle tai taholle, jossa syrjintää esiintyi, ilmoittaneiden määrää, voimme kuviosta 6 huomata,

että valtaosa vastaajista ei ilmoittanut syrjinnästä. Suurin ilmoittamisprosentti oli entisen Jugoslavian alueelta tulevien keskuudessa, joista 13 % ilmoitti kokemastaan syrjinnästä. Kaikkein vähiten ilmoituksia, vain noin 5 %, tekivät Keski- ja Itä-Euroopasta tulevat vastaajat.

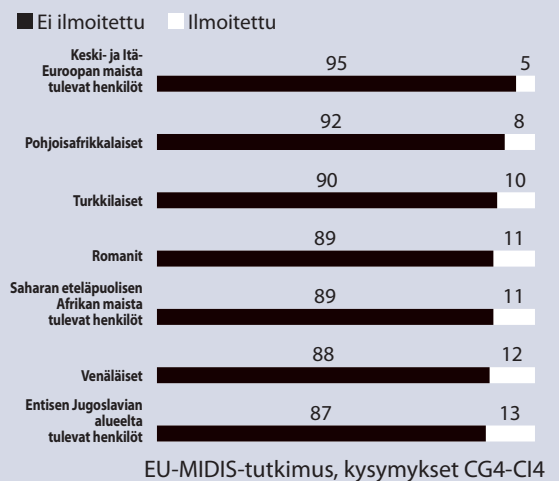
Rasistinen rikollisuus

EU-MIDIS -tutkimuksessa haastateltavilta kysyttiin joukko kysymyksiä koskien kokemuksia rikoksen uhriksi joutumisesta jossakin viidestä rikostyyppistä viimeisen 12 kuukauden aikana (katso laatikko 2). Mikäli haastateltava ilmoitti olleensa rikoksen uhri viimeisen 12 kuukauden aikana, häneltä kysyttiin jatkokysymyksiä rikoksen laadusta ja siitä, oliko rikoksen motiivi hänen mielestään ollut rasistinen.

Vastaajilta, jotka ilmoittivat olleensa väkivallan ja uhkailun, tai vakavan häirinnän uhreja viimeisen 12 kuukauden aikana – EU-MIDIS -tutkimuksessa näihin viitataan termillä ”henkilöön kohdistuva” rikos – haastattelijat kysyi yksityiskohtaisia kysymyksiä viimeisen tapahtuman luonteesta. Joukossa oli muun muassa seuraavia kysymyksiä:

- Kuinka usein rikos tapahtui viimeisen 12 kuukauden aikana?

Kuvio 6
Niiden vastaajien prosenttiosuus, jotka ilmoittivat syrjinnästä yksityisissä palveluissa
 Viimeisin tapahtuma viimeisten 12 kuukauden aikana, kaikista yksityisissä palveluissa syrjintää kokeneista

- Koettiinko rikos rasistiseen motiiviin perustuvaksi, ja mikäli kyseessä oli nainen, koettiinko rikos naiseen kohdistuvaksi rikokseksi?
- Oliko tekijöitä yksi vai useampi?
- Keitä tekijät olivat – olivatko tekijät esimerkiksi uhrille tuttuja vai tuntemattomia, kuuluivatko tekijät rasistiseen ryhmään jne.
- Kuuluivatko tekijät samaan vähemmistöryhmään, eri vähemmistöryhmään vai valtaväestöön?

LAATIKKO 2

Rikostyyppit

EU-MIDIS kysyi haastateltavilta kokemuksia viidestä eri rikostyyppistä viimeisen 12 kuukauden tai viimeisen 5 vuoden aikana:

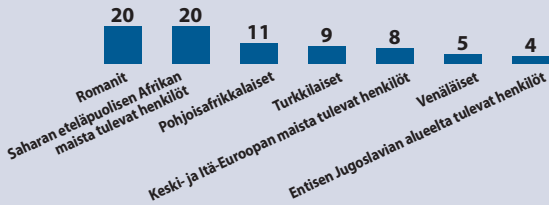
1. **kulkuneuvon varkaus tai varkaus kulkuneuvosta**
2. **ryöstö tai ryöstön yritys**
3. **henkilökohtaiseen omaisuuteen kohdistuva varkaus ilman väkivaltaa tai uhkailua**
4. **väkivalta tai uhkailu**
5. **vakava häirintä**

Jos vastaajat ilmoittivat olleensa rikoksen uhreja, heiltä kysyttiin joukko yksityiskohtaisia kysymyksiä kuten kokivatko he rikoksen olleen rasistiseen motiiviin perustuva.

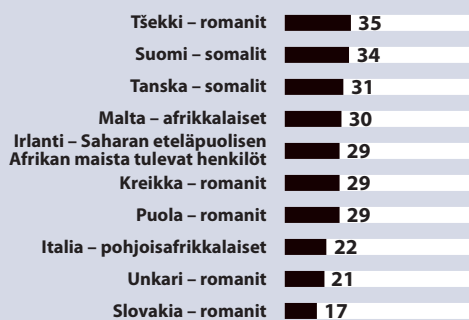
Kuvio 7

Rasististen rikosten uhreiksi joutuneet, viisi rikosta (%)

Viimeisten 12 kuukauden aikana

Kymmenen ryhmää, jotka ovat useimmin joutuneet rasististen rikosten uhreiksi, viisi rikosta (%)

Viimeisten 12 kuukauden aikana

EU-MIDIS-tutkimus, kysymykset DA3-DC3, DD4, DE5

- Käyttivätkö tekijät rasistista tai uskontoa vastaan hyökkävää kieltä?
- Ilmoitettiinko tapauksesta poliisille? Jos tapauksesta ei ilmoitettu, vastaajilta kysyttiin syitä ilmoittamatta jättämiselle. Vastauksiin perustuen haastattelijat kirjasiivat 1-11 syytä, joita olivat muun muassa 'pelko että tekijä uhkailee tai painostaa ja 'epävarmuus siitä, voiko poliisi tehdä asialle jotakin'.
- Miten vakavana haastateltava koki tapahtuneen rikoksen.

Näin yksityiskohtaista tietoa tullaan esittelemään tulevassa EU-MIDIS -tutkimuksen rikollisuutta koskevassa 'Data in Focus' -raportissa. Raportti tulee esittelemään rikosten luonteeseen liittyvää tietoa ja erityisesti tietoa ilmoittamattomista rasistisista rikoksista, mistä voi olla merkittävää apua lainvalvontaviranomaisille ja rikosten ehkäisyyn tähtääville aloitteille, joiden pyrkimyksenä on ymmärtää paremmin tämänkaltaisia rikoksia. Tuloksista pitäisi olla hyötyä myös uhreille tukea tarjoaville organisaatioille sekä kansalaisjärjestöille, jotka työskentelevät rikoksille alttiina olevien vähemmistöjen parissa.

Kuvio 8

Ilmoittamatta jääneiden rasististen rikosten prosenttiosuus tyyppin mukaan (väkivalta ja uhkailu tai vakava häirintä)

Viimeisten 12 kuukauden aikana, kaikista henkilöön kohdistuneiden rasististen rikosten uhreista

EU-MIDIS-tutkimus, kysymykset DD4 & DD11 ja DE5 & DE10

Kuvio 7 osoittaa seitsemän tutkitun yhdistelmäryhmän raportoimien rasististen rikosten määrän. Luku pitää sisällään haastateltavien raportoimat rasistiset rikokset kaikkien viiden rikostyyppin kohdalla viimeisen 12 kuukauden aikana.

Kuten syrjinnän kohdalla myös rasististen rikosten kohdalla romanit ja Saharan eteläpuolisesta Afrikasta tulevat raportoivat eniten negatiivisia kokemuksia.

Rasistisista rikoksista ilmoittaminen

Kuvio 8 osoittaa kuinka suuri prosentuaalinen osuus rasistisen rikoksen uhriksi joutuneista vastaajista ei ilmoittanut rikoksesta poliisille.

Suurin osa jokaisen tutkitun yhdistelmäryhmän vastaajista ei ollut ilmoittanut rikoksesta – väkivallasta, uhkailusta tai vakavasta häirinnästä – poliisille.

Puolet vastaajista, jotka olivat olleet rasistisen väkivallan ja uhkailun tai vakavan häirinnän uhreja, ilmoittivat, että he eivät olleet ilmoittaneet viimeisimmästä tapauksesta, koska eivät uskoneet poliisin voivan tehdä asialle mitään.

Saharan eteläpuolisesta Afrikasta tulevat ja romanit raportoivat suurimman määrän rikoksia. Yksi viidestä ilmoitti olleensa rasistisen rikoksen uhri viimeisen 12 kuukauden aikana.

Viraston rasismia ja muukalaisvihaa jäsenmaissa käsittelevä vuosiraportti osoittaa, että virallisesti rekisteröityjen rasististen rikosten määrä on monien jäsenmaiden kohdalla hyvin pieni tai virallista tilastointia rasistisista rikoksista ei ole. Jos otamme EU-MIDIS -tutkimuksessa rekisteröityjen rasististen rikosten määrän ja suhteutamme sen tutkittuihin vähemmistöihin kaikissa jäsenmaissa, saamme tulokseksi tuhansia rasistisia rikoksia, joita ei ilmoiteta poliisille ja joita ei siksi talleteta virallisiin rikostilastoihin.

Tiettyjen paikkojen välttäminen viharikoksen uhriksi joutumisen pelossa

Niiden kysymysten lisäksi, jotka kartoittivat rikoksen uhriksi joutumisen kokemuksia sekä sitä pidettiinkö rikoksia rasistisista motiiveista tehtyinä, tutkimuksessa kysyttiin välttivätkö haastatellut tiettyjä paikkoja sen pelossa, että he joutuisivat väkivallan, uhkailun tai häirinnän uhriksi maahanmuutto- tai vähemmistötaustansa vuoksi. Kuvion 9 tulokset osoittavat, että romaneista keskimäärin 31 prosentilla ja Saharan eteläpuolisesta Afrikasta tulevilla noin yhdellä neljästä esiintyi välttämiskäyttäytymistä rasistisen rikoksen uhriksi tulemisen pelossa. Samanlaista välttämiskäyttäytymistä esiintyi myös yhdellä viidestä pohjoisafrikkalaisesta ja keski- ja itäeurooppalaisesta, mikä osoittaa, että rikoksen uhriksi maahanmuuttotaustan tai etnisen alkuperän vuoksi tulemisen pelko ei rajoitu vain ihonvärittään valtaväestöstä erottuviin vähemmistöihin vaan sitä esiintyy myös vähemmistöjen keskuudessa, jotka ulkonäöllisesti sulautuvat valtaväestöön monessa jäsenvaltiossa.

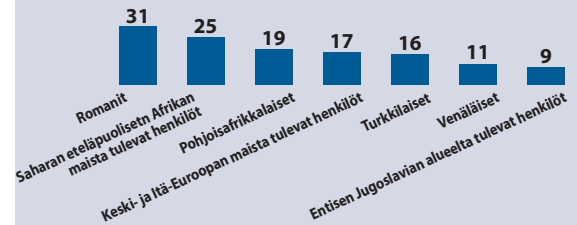
Kuten syrjinnän kohdalla, myös tutkimuksen rasistisia rikoksia koskevat tulokset osoittavat, että viralliset tilastot eivät kerro ongelman todellista laajuutta.

Jos tarkastelemme kymmentä ryhmää, joiden kohdalla raportoitiin eniten välttämiskäyttäytymistä, näemme kuvioista 9, että romanit ovat tilaston kärjessä. Joka toinen Puolassa asuvista romanihaastatelluista ilmoitti välttävänsä tiettyjä paikkoja viharikoksen uhriksi tulemisen pelossa. Afrikan mantereelta tulevat ryhmät ja mikä huomionarvoista myös Ruotsissa asuvat irakilaiset raportoivat vastaavasti välttämiskäyttäytymisestä.

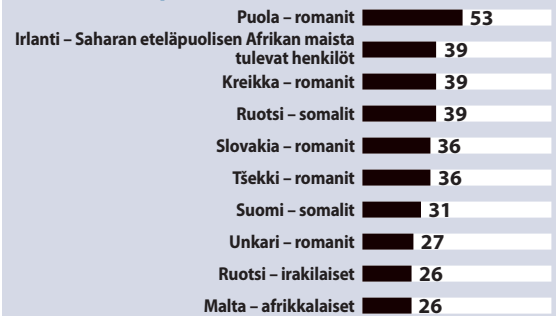
Kuvio 9

Niiden vastaajien prosenttiosuus, jotka välttivät tiettyjä paikkoja, koska pelkäävät joutuvansa väkivallan, uhkailun tai vakavan häirinnän kohteeksi maahanmuuttajataustansa tai etnisen alkuperänsä takia

Viimeisten 12 kuukauden aikana

Kymmenen ryhmää, joissa oli korkein prosenttiosuus vastaajia, jotka välttivät tiettyjä paikkoja, koska pelkäävät joutuvansa väkivallan, uhkailun tai vakavan häirinnän kohteeksi maahanmuuttajataustansa tai etnisen alkuperänsä takia

EU-MIDIS-tutkimus, kysymys DF1

Tämä välttämiskäyttäytyminen luultavasti vaikuttaa vähemmistöihin kohdistuvien viharikosten määrää pienentävästi. Samanaikaisesti tulokset kertovat koetusta sosiaalisesta syrjäytymisestä, jota tällainen välttämiskäyttäytyminen viharikoksen uhriksi joutumisen pelossa vain lisää.

Syrjintää harjoittamaton lainvalvonta ja poliisin pysäytykset

Tarkasteltaessa vähemmistöihin kohdistuvaa poliisitoimintaa yhteisön integraatiota ja tasa-arvoista kohtelua silmällä pitäen, EU-MIDIS kysyi vastaajilta joukon kysymyksiä kohtaamisista lainvalvontaviranomaisten kanssa.

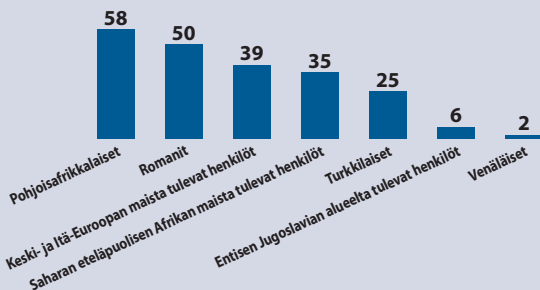
Haastatelluilta kysyttiin seuraavaa:

- Minkälaista kohtelua he saivat poliisilta osakseen ilmoittaessaan kokemastaan rikoksesta?
- Miksi he eivät ilmoittaneet rikoksesta poliisille?

Kuvio 10

Niiden vastaajien prosenttiosuus, jotka katsovat, että poliisi pysäytti heidät heidän maahanmuuttajataustansa tai etnisen alkuperänsä takia

Kaikista viimeisen 12 kuukauden aikana pysäytetyistä

Kymmenen ryhmää, joissa useimmiten katsottiin, että poliisi pysäytti heidät heidän maahanmuuttajataustansa tai etnisen alkuperänsä takia

Kaikista viimeisen 12 kuukauden aikana pysäytetyistä

EU-MIDIS-tutkimus, kysymys F5

- Miten usein he ovat joutuneet poliisin pysäyttämäksi viimeisen 12 kuukauden aikana, ja kokivatko he, että heidät pysäytettiin ensisijaisesti maahanmuuttotaustan tai etnisen alkuperän vuoksi?
- Miten heitä kohdeltiin muissa asiointitilanteissa poliisin kanssa?

Kuvio 10 esittää, kuinka suuri osa poliisin pysäyttämäksi joutuneista haastatelluista koki tulleen pysäytetyksi *erityisesti* etnisen alkuperänsä tai maahanmuuttotaustansa vuoksi.

Yhdistelmäryhmien vastausten yhteenvetona voidaan todeta, että:

- Kuusi kymmenestä tai vastaavasti 58 prosenttia poliisin pysäyttämiksi tulleista pohjoisafrikkalaisista vastaajista koki sen johtuneen etnisestä alkuperästä tai maahanmuuttotaustasta.
- Puolet romaneista ja neljä kymmenestä keski- ja itäeurooppalaisesta kokivat, että poliisi pysäytti

heidät etnisen alkuperän tai maahanmuuttotaustan vuoksi.

- Jos tarkastellaan yksittäisiä ryhmiä koskevia lukuja, on selvää, että syrjivä poliisitoiminta esimerkiksi yhdistelmäryhmän keski- ja itäeurooppalaiset kohdalla selittyy albanialaisten poliisipysäytyksillä Italiassa ja Kreikassa sekä romanien poliisipysäytyksillä Italiassa.

Nämä tulokset osoittavat, että jotkut etniset vähemmistöt ja maahanmuuttajaryhmät kokevat muita useammin saavansa osakseen syrjivää poliisikohtelua, ja että jotkut jäsenvaltiot tehostetusti valvovat vähemmistöyhteisöjä. Koko tutkimuksessa kerätyn tiedon avulla on mahdollista analysoida poliisipysäytysten määrää ja erityisesti niitä poliisipysäytyksiä, jotka yhdistelmäryhmät ja yksittäiset vastaajaryhmät kokivat syrjivinä viimeisen 12 kuukauden aikana. Näin ollen tulokset voivat paljastaa paljon siitä, keihin poliisin tehostettu valvonta kohdistuu. Lisäksi tulokset kertovat vastaajien henkilökohtaisista ominaisuuksista kuten sukupuolesta, iästä ja uskonnosta. Koko tutkimustiedoston avulla voidaan myös sanoa, olivatko henkilöt poliisipysäytyksen aikana liikkeellä jalkaisin vai kulkuneuvolla, ja mitä pysäytyksen aikana tapahtui kuten kysyttiin heiltä henkilöpapereita, annettiin heille varoitus, saivatko he sakkoa tai pidätettiin heidät.

Kymmenessä jäsenvaltiossa EU-MIDIS keräsi tietoa poliisipysäytysten lukumäärästä ja tiheydestä haastatteleamalla 500 satunnaisesti valittua valtaväestön edustajaa, jotka asuivat samoilla alueilla kuin vähemmistön edustajat. Kaiken kaikkiaan haastateltiin 5000 valtaväestöjen edustajaa. Näitä tuloksia analysoidaan tulevassa EU-MIDIS 'Data in Focus' -raportissa, joka käsittelee kyselytutkimuksen tuloksia yksityiskohtaisesti koskien lainvalvontaa ja rajavalvontaa.

MITÄ HYÖTYÄ TUTKIMUKSEN TULOKSISTA VOI OLLA PÄÄTÖKSENTEKIJÖILLE?

Tulokset viittaavat moniin päätöksentekijöille ja niiden toimeenpanijoille mielenkiintosiin, käsittelyä vaativiin, eri vähemmistöjen tilannetta kansallisella ja unionin tasolla koskeviin asioihin, joita tullaan tutkimaan tarkemmin tulevissa EU-MIDIS -raporteissa, sen jälkeen kun kerätyn aineiston täydellinen analyysi on tehty.

- Mitä sellaisia toimintasuunnitelmia ja -linjoja Euroopan unionilla ja jäsenmailla on, jotka pyrkivät lisäämään syrjinnälle alttiina olevien vähemmistöjen tietoisuutta oikeuksistaan Euroopan yhteisön lainsäädännön ja kansallisten lainsäädäntöjen mukaan? Miten politiikat ja toimintasuunnitelmat voidaan onnistuneesti suunnata eri ryhmille?
- Miten voitaisiin kehittää (perus)oikeuksille pohjautuva, palveluhenkinen kulttuuri, joka rohkaisisi alttiina olevia vähemmistöjä ilmoittamaan syrjinnästä ja tekisi ilmoittamisesta helpompaa?
- Miten vähemmistöt voidaan vakuuttaa siitä, että heidän valituksensa otetaan vakavasti ja käsitellään toimivaltaisissa organisaatioissa ja julkisten viranomaisten toimesta?
- Mikä vaikutus tämän hetkisillä unionin ja jäsenvaltioiden tasolla voimassa olevilla politiikoilla ja toimintasuunnitelmilla on vähemmistöihin kohdistuvan syrjinnän torjumisessa? Onko olemassa esimerkkejä hyvistä käytännöistä, joiden on sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä todettu parantavan eri vähemmistöryhmien tilannetta?
- Mitä sosiaalipolitiikan alueita (työllisyys-, asunto-, terveydenhuolto-, sosiaalipalvelu-, koulutus-) tuetaan eniten vähemmistöihin kohdistuvan syrjinnän kitkemiseksi? Rahoitetaanko niitä sosiaalipolitiikkoja, joissa rahoituksen tarve on suurin, ja kohdennetaanko rahoitus oikeisiin vähemmistöryhmiin ja/tai vähemmistöyhteisöjen sisällä oleviin ryhmiin – kuten naisiin ja vanhuksiin?
- Mitä parannuksia voidaan tehdä rasististen rikosten uhriksi joutuneiden asemaan? Mitä

voidaan tehdä sen takaamiseksi, että rasistiseen rikollisuuteen puuttuminen saa etusijan poliisin toiminnassa?

- Miten rasistisen rikoksen uhriksi joutuneita voidaan rohkaista ilmoittamaan rikoksesta poliisille? Miten eri ryhmiä voidaan rohkaista?
- Miten poliisin soveltama etninen profilointi vaikuttaa eri vähemmistöihin ja eri alaryhmiin vähemmistöjen sisällä, kuten nuoriin miehiin? Mikä vaikutus syrjivinä koetuilla profiloitikäytännöillä saattaa olla?

Muutamia esimerkkejä EU-MIDIS -kyselytutkimuksen tuloksista, jotka voivat johtaa poliittisiin kysymyksiin ja konkreettisiin toimiin:

Esimerkki 1:

Tutkimuksessa raportoitujen syrjintätapausten ja rikosten määrä:

- EU-MIDIS paljastaa haastateltujen keskuudessa 12 kuukauden aikana koetun syrjinnän ja rasististen rikosten laajuuden.
- Näitä tuloksia voidaan jokaisessa jäsenmaassa verrata virallisen syrjintää ja rikollisuutta koskevan hallinnollisen tiedon kanssa (vertailu voidaan kohdistaa ilmoitettuihin tapauksiin, kirjattuihin rikoksiin ja oikeustapauksiin). Lisäksi tuloksia voidaan verrata epävirallisista lähteistä kuten kansalaisjärjestöiltä saatuihin lukuihin.
- Mahdollisten ilmoittamattomien syrjintätapausten ja rasististen rikosten määrä voidaan jokaisessa jäsenmaassa arvioida kunkin tutkitun vähemmistöryhmän tai -ryhmien kohdalla, ja tulosten perusteella voidaan arvioida olemassa olevia syrjinnän ja rasististen rikosten tunnistamista ja torjuntaa koskevia käytäntöjä tai käytäntöjen puuttumista.

Esimerkki 2:

Syitä syrjinnästä ja rikoksen uhriksi joutumisesta ilmoittamatta jättämiselle:

- Kaikilta vastaajilta, jotka ilmoittivat tulleen syrjityksi tai olleensa rikoksen uhreja viimeisen

12 kuukauden aikana, kysyttiin ilmoittivatko he tai joku muu organisaatiolle, virastolle, tai tapahtumapaikalla syrjinnän ollessa kyseessä tai poliisille rikoksen ollessa kyseessä – ja mikäli ilmoitusta ei tehty, miksi.

- Tutkimuksesta saatu tieto sallii yksityiskohtaisen analyysin ilmoittamatta jättämisen syistä eri ryhmien kohdalla. Nämä tulokset lisäävät tietoa sekä poliittisten päättäjien ymmärrystä syrjinnästä ilmoittamatta jättämisen syistä ja pyrkivät myötävaikuttamaan rikoksista ilmoittamiseen tulevaisuudessa.

Esimerkki 3:

Syrjintätapausten ja rasististen rikosten esiintymistiheys 12 kuukauden aikana:

- Tutkimuksesta saatava tieto osoittaa, miten usein vastaajat viimeisen 12 kuukauden aikana ovat kokeneet jotain syrjinnän muotoa ja olleet jonkin rikostyyppin uhreja.
- Tutkimus tuottaa arvokasta tietoa niille, jotka haluavat ymmärtää ja torjua syrjintää ja rasistista rikollisuutta, osoittaen mitkä ryhmät ja ryhmien

yksilöt (mukaan lukien esimerkiksi kriteerit sukupuoli ja ikä) ovat toistuvasti olleet syrjinnän tai rikoksen uhreina 12 kuukauden aikana.

- Tällaisen tiedon ansiosta poliittisten päättäjien ja lainvalvontaviranomaisten on esimerkiksi mahdollista kohdistaa resurssit ryhmien niihin yksilöihin, jotka useimmiten joutuvat syrjinnän tai rikoksen uhriksi, ja tunnistaa ne julkiset ja yksityiset palveluntarjoajat, joissa syrjintää tiettyjä ryhmiä kohtaan yleisimmin esiintyy.

Lisätietoja ja tulevia EU-MIDIS -raportteja löydät osoitteesta:

<http://fra.europa.eu/eu-midis>

Gallup Europe teki kenttätyön EU-MIDIS -tutkimukseen Euroopan unionin perusoikeusviraston valvoessa tutkimusta ottamalla osaa haastattelijoiden koulutukseen ja tarkkailemalla kenttätyötä valikoiduissa jäsenmaissa.

Tutkitut ryhmät

Ryhmät valittiin kussakin jäsenmaassa haastatteluun seuraavien kriteerien perusteella:

- Perustuen tietoon, jonka Euroopan unionin perusoikeusvirasto (FRA) on hankkinut koordinoimansa Euroopan rasismia ja muukalaisvihaa koskevan verkoston (RAXEN) 27 kansallisen tietokeskuksen (NFP) kautta. Verkosto toimittaa virastolle vuosittain yksityiskohtaisia tietoja eri vähemmistöjen alttiudesta syrjinnälle ja rikoksen uhriksi joutumiselle jäsenvaltioissa;
- Kyseessä oli maan suurin vähemmistöryhmä tai -ryhmät. Valitun ryhmän tai ryhmien oli muodostettava vähintään 5 prosenttia, jotta riittävä satunnaisotanta tietyillä alueilla oli mahdollista;
- Valinnassa suosittiin useammassa kuin yhdessä jäsenmaassa asuvia ryhmiä, mikä mahdollisti ”yhdistelmäryhmien”, esimerkiksi pohjoisafrikkalaiset, muodostamisen tulosten vertailua varten.

EU-MIDIS haastatteli yhdestä kolmeen maahanmuuttajaryhmää, etnistä vähemmistöryhmää tai kansallista vähemmistöryhmää kussakin jäsenmaassa, ja vähintään 500 haastateltavaa per ryhmä kussakin maassa.

Näistä vaihtelevista kohdeväestöistä muodostettiin tutkimuksessa muutama ”yhdistelmäryhmä” ryhmien kansallisuuden tai kansallisuuksien mukaan tai vähemmistöön kuulumisen perusteella kuten esimerkiksi romanit.

EU-MIDIS – tutkitut ryhmät

Alankomaat	pohjoisafrikkalaiset turkkilaiset surinamilaiset
Belgia	pohjoisafrikkalaiset ² turkkilaiset
Bulgaria	romanit turkkilaiset
Espanja	pohjoisafrikkalaiset eteläamerikkalaiset romaniaalaiset
Irlanti	keski- ja itäeurooppalaiset ⁵ Saharan eteläpuolisesta Afrikasta tulevat
Italia	albanialaiset pohjoisafrikkalaiset romaniaalaiset
Itävalta	turkkilaiset entisen Jugoslavian alueelta tulevat ¹
Kreikka	albanialaiset romanit
Kypros	aasialaiset ³
Latvia	venäläiset
Liettua	venäläiset
Luxemburg	entisen Jugoslavian alueelta tulevat
Malta	Afrikasta tulevat maahanmuuttajat (pohjoisafrikkalaiset ja Saharan eteläpuolisesta Afrikasta tulevat)
Portugali	brasilialaiset Saharan eteläpuolisesta Afrikasta tulevat
Puola	romanit
Ranska	pohjoisafrikkalaiset Saharan eteläpuolisesta Afrikasta tulevat ⁴
Romania	romanit
Ruotsi	Irakilaiset somalit
Saksa	turkkilaiset entisen Jugoslavian alueelta tulevat
Slovakia	romanit
Slovenia	serbit bosnialaiset
Suomi	venäläiset somalit
Tanska	turkkilaiset somalit
Tšekki	romanit
Unkari	romanit
Viro	venäläiset
Yhdistynyt kuningaskunta	keski- ja itäeurooppalaiset

1 Entisen Jugoslavian alueelta tulevat ryhmät

2 Algeria, Egypti, Libya, Marokko, Sudan, Tunisia, Läntinen Sahara

3 Etu-Intiasta ja Kaakkois-Aasiasta tulevat

4 Kaikista Afrikan maista, lukuun ottamatta Pohjois-Afrikan maita, tulevat – mukaan lukien Saharan eteläpuolisesta Afrikasta peräisin olevat surinamilaiset.

5 Kaikista 12 uusimmasta EU:n jäsenvaltiosta tulevat, Kyprosta ja Maltaa lukuun ottamatta, lyhenne CEE

Tutkimuksen toteutuspaikat

Koska maahanmuutto on keskittynyt lähinnä kaupunkialueille, EU-MIDIS haastatteli ryhmiä kaupunkialueilla ja taajamissa; keskittyen pääkaupunkeihin ja yhteen tai kahteen sellaiseen kaupunkialueeseen, joissa haastateltavaksi valikoitujen vähemmistöjen osuus kyseisessä jäsenvaltiossa oli suuri.

Riittävän tutkimustiedon takaamiseksi kansallisista vähemmistöistä, jotka pääasiassa asuvat maaseutualueilla (tai mikäli selkeitä, erillisiä kaupunkialueita ei ollut kuten Kyproksen ja Maltan kohdalla), tutkimus sovelsi ”asuinpaikkakuntakohtaista” satunnaisotantaa, joka tutki vähemmistöjä heidän asuinpaikkakunnillaan, ja jota näin ollen voidaan luonnehtia ”koko maan kattavaksi”.

Tutkimuksessa muodostettiin yhdistelmäryhmiä, jotka mahdollistavat tulosten vertailun niiden jäsenvaltioiden välillä, joissa tutkittiin samoja ryhmiä, kuten:

- **Romanitaustan omaavia** haastateltiin seitsemässä jäsenvaltiossa: Bulgaria, Tšekki, Kreikka, Unkari, Puola, Romania ja Slovakia.
- **Turkkilaisia** haastateltiin kuudessa jäsenvaltiossa: Itävalta, Belgia, Bulgaria, Tanska, Saksa ja Alankomaat.
- Koko tutkimuksesta saatu materiaali mahdollistaa yksityiskohtaisen vastaajien erittelyn alkuperämaan perusteella ja mahdollistaa tulosten kohdennetun analyysin.

Haastatellut henkilöt

Tutkimukseen osallistui 16-vuotiaita ja sitä vanhempia miehiä ja naisia, jotka:

- itse tunsivat kuuluvansa johonkin tutkimuksen kattamaan maahanmuuttajaryhmään, kansalliseen tai etniseen vähemmistöön
- olivat asuneet jäsenvaltiossa vähintään 12 kuukautta
- hallitsivat riittävän hyvin jäsenvaltion kansallista kieltä tai yhtä kansallisista kielistä voidakseen käydä yksinkertaista keskustelua haastattelijan kanssa (kyselylomakkeet olivat saatavilla myös muilla kielillä, ja joissain maissa haastattelijoiksi valittiin saman vähemmistötaustan omaavia henkilöitä haastatteluprosessin helpottamiseksi).

EU-MIDIS Kohdealueet

Alankomaat	Amsterdam
	Rotterdam
	Haag
	Utrecht
Belgia	Bryssel
	Antwerpen
Bulgaria	koko maa ⁶
Espanja	Madrid
	Barcelona
Irlanti	Dublinin suurkaupunkialue
Italia	Rooma
	Milano
	Bari
Itävalta	Wien
Kreikka	Ateena
	Thessaloniki
Kypros	koko maa
Latvia	Riika
	Väinänlinna
Liettua	Vilna
	Visaginas
Luxemburg	koko maa
Malta	koko maa
	Lissabonin suurkaupunkialue
	Setubal
Puola	koko maa
Ranska	Pariisin suurkaupunkialue
	Marseille
	Lyon
Romania	koko maa
Ruotsi	Tukholma
	Malmö
Saksa	Berliini
	Frankfurt
	München
Slovakia	koko maa
Slovenia	Ljubljana
	Jesenice
Suomi	Helsingin suurkaupunkialue
Tanska	Kööpenhamina
	Odense
Tšekki	koko maa
Unkari	Budapest
	Miskolc
Viro	Tallinna
Yhdistynyt kuningaskunta	Lontoon suurkaupunkialue

6 Kattaen kohderyhmien asuinalueet

Yhteenvetona, EU-MIDIS -kyselyn kenttätyö toteutettiin seuraavissa paikoissa:

- pääkaupungit ja muut kaupunkikeskukset – 19 jäsenvaltiossa
- koko maassa ”asuinpaikkakuntaakohtaisesti” – 8 jäsenvaltiossa.

Tutkimusten tulokset esittävät jäsenvaltioissa haastattelupaikkakunnilla elävien ihmisten mielipiteitä ja kokemuksia.

Miten ihmisiä tutkittiin

Tutkimus sovelsi satunnaisotantamenetelmiä, joilla voitiin taata tulosten edustavan haastateltuja ryhmiä tutkimukseen valituilla alueilla.

Tutkitun kohdeväestön monimuotoisuus (eri ryhmät, joiden kohdalla kattavan otannan saaminen 27 EU:n jäsenvaltiossa oli vaikeaa) otettiin huomioon tutkimuksessa käyttämällä vastaavasti monimuotoista otanta-asetelmaa, jossa sovellettiin useita lähestymistapoja, joista kaikki, verkosto-otantaa lukuun ottamatta, perustuivat satunnaisotantaan.

Kuudessa kahdestakymmenestäseitsemästä jäsenvaltiosta vähemmistöt valikoitiin verkosto-otannalla, jota myös joskus kutsutaan ”mukavuusotannaksi”. Tämän menetelmän mukaan kohderyhmän haastateltavat jäsenet valikoidaan organisaatioiden kuten vähemmistöjen kanssa työskentelevien kansalaisjärjestöjen kautta, tai paikoista, joissa vähemmistöjen on tapana kokoontua kuten rukouspaikoista tai tietyille vähemmistöille suunnatuista myymälöistä.

Verkosto-otantaa käytettiin ainoastaan viimeisenä keinona jäsenvaltioissa, joissa satunnaisotannalla ei onnistuttu saamaan tarpeeksi haastateltuja viikkoja kestävän jakson aikana. Tämänkaltaisen ”mukavuusotanta” hylättiin tutkimuksen pääasiallisesti otantamenetelmäksi sopimattomana, sillä se tuottaa usein tuloksia, jotka eivät edusta vähemmistöväestöä kokonaisuudessa vaan ainoastaan vähemmistön niitä jäseniä, joita yhdistää kuuluminen johonkin yhdistykseen (usein joko tuttavien tai työn kautta). Satunnaisotannalla saadut tulokset sen sijaan edustavat paremmin koko tutkittavaa vähemmistöväestöä, minkä vuoksi sillä saadut tulokset ovat parempi perusta koko yhteisöä,

EU-MIDIS otantamenetelmät

Tutkimuksessa käytettiin seuraavia otantamenetelmiä:

- rekisteripohjainen otanta niissä jäsenvaltioissa, joissa oli saatavilla kansallisuuteen/kansalaisuuteen perustuvia listoja, joiden avulla satunnaisotanta voitiin tehdä
- reittiotanta, jossa käytettiin ensi asteen otantayksiköitä eri paikoissa tehtävien haastattelujen määrän kohdentamiseksi (perustuen parhaimpaan saatavilla olevan väestötietoon)
- kohdistettu laskenta ja asutuskuntaakohtaisesti käytettävä Kishin valintamenetelmä, jossa valinta kohdistuu kotitaloudessa henkilöön, joka on viimeksi viettänyt syntymäpäiväänsä.

Tarkempaa tietoa otantamenetelmistä löydät Internetistä EU-MIDIS -tutkimuksen teknisestä raportista:

<http://fra.europa.eu/eu-midis>

ei vain osaa sen jäsenistä, koskeville poliittisille aloitteille.

Tulosten raportointi

EU-MIDIS -tutkimuksen tuloksia voidaan vertailla usealla tavalla:

- niiden jäsenvaltioiden välillä, joiden vähemmistöväestö on samankaltainen; esimerkiksi maiden välillä, joissa haastateltiin turkkilaisia tai niiden maiden kesken, joissa haastateltiin pohjoisafrikkalaisia
- yhden jäsenvaltion eri vähemmistöryhmien välillä (valtioissa, joissa tutkittuja ryhmiä oli enemmän kuin yksi)
- tarkastellen vastaajien henkilökohtaisia ominaisuuksia kuten: sukupuolta, ikää, koulutustasoa, ammattiasemaa, uskontoa, äidinkieltä tai -kieliä, tai muihin tietoihin kuten taloudessa olevien lasten lukumäärään perustuen ja siihen tehtiinkö haastattelu alueella, jossa vähemmistöt ovat paikallisesti enemmistönä
- haastateltujen vähemmistön ja valtaväestön edustajien välillä koskien: (1) kysymyksiä lainvalvonnasta, jotka esitettiin sekä vähemmistöjen että valtaväestön edustajille, jotka asuvat samalla alueella; (2) tämän tutkimuksen tuottamia tuloksia sekä tuloksia, jotka on saatu muista samoja kysymyksiä käyttävistä jäsenvaltioiden valtaväestöä tutkivista tutkimuksista kuten Eurobarometrissä

- ja koska tulokset koskevat pääasiassa EU:n suurimpien syrjinnälle ja rikoksille alttiina olevien vähemmistöryhmien kokemuksia, yleisiä vertailuja voidaan tehdä eri tutkittujen ryhmien välillä. Tehtäessä tämänkaltaisia vertailuja on kuitenkin pidettävä mielessä ryhmien hyvin erilaiset taustat sekä erilainen konteksti kussakin jäsenvaltiossa.

Tutkimuksesta julkaistaan seuraavat raportit, joissa analysoidaan tutkimuksesta saatua tietoa monista näkökulmista:

- **Tekninen raportti** (huhtikuu 2009)
- **Tulosraportti** (loppuvuosi 2009)
- **'Data in Focus' -raporttisarja** (enintään yhdeksän raporttia vuosien 2009 ja 2010 aikana), joka esittelee tutkimuksen tärkeimmät tulokset. **Data in Focus 1 -raportti käsittelee romaniväestöä koskevia tuloksia** (huhtikuu 2009)

Kun kaikki "Data in Focus" -raportit on julkaistu, virasto suunnittelee laittavansa tutkimuksesta saadun tiedon yleisesti saataville, niin että kiinnostuneet osapuolet kuten hallitukset, kansalaisjärjestöt ja tutkijat voivat jatkaa tulosten analysointia.

LYHYT HAASTATELTUJEN RYHMIEN KUVAUS

EU-MIDIS keräsi tietoa jokaisen vastaajan henkilökohtaisista ominaisuuksista: sukupuolesta, iästä, äidinkielestä, kansallisuudesta, syntymämaasta, oleskelun kestosta maassa, ammattiasemasta, talouden tuloista, koulutuksen kestosta sekä uskonnosta tai vakaumuksesta. Kaikki tutkimuksen tulokset esitetään anonymisoituina niin, että henkilöllisyyttä ei voi tunnistaa. Tutkimukseen osallistuminen oli vastaajille vapaaehtoista.

Lisäksi haastattelijat täyttivät taustatietoa haastatteluympäristöstä ja haastattelun olosuhteista kuten oliko haastateltava koko haastattelun ajan yksin vai ei.

Vastaajien henkilökohtaisia ominaisuuksia ja haastattelijoiden keräämää tietoa koskevat tulokset tulevat olemaan myöhemmin saatavilla viraston www-sivuilla kiinnostuneiden tahojen jatkoanalyysiä varten.

Haastateltujen alkuperä

Lähes kaikki romanivastaajat olivat syntyneet siinä maassa, jossa heitä haastateltiin. Tämä oli yleistä myös venäläisten ja turkkilaisten vastaajien kohdalla, joista vain alle 10 prosenttia oli asunut haastattelumaassa alle 10 vuotta. Kuitenkin 41 prosenttia venäläisistä ja 35 prosenttia turkkilaisista vastaajista ei ollut haastatteluun kansalaisia.

Sen sijaan tunnustettujen vähemmistöryhmien kohdalla suurin osa keski- ja itäeurooppalaisista oli muuttanut tämänhetkiseen asuinmaahansa viimeisten viiden vuoden aikana (ja siksi heistä vain 7 prosenttia oli hankkinut maan kansalaisuuden). Pohjois-Afrikasta ja Saharan eteläpuolisesta Afrikasta tulevat vastaajat ovat monimuotoisin ryhmä koskien oleskelun pituutta asuinmaassa. Ryhmän jäsenten joukossa on äskettäin maahan muuttaneita sekä maassa jo yli 20 vuotta asuneita.

Sosiodemografisia ja taloudellisia tietoja

Naiset ja miehet ovat useimman ryhmän kohdalla tasapuolisesti edustettuina vastaajien keskuudessa. Kuitenkin pohjoisafrikkalaisissa vastaajissa on jonkin verran enemmän miehiä kuin naisia ja

venäläisissä vastaajissa taas enemmän naisia kuin miehiä. Huomattava poikkeus ovat Maltalla haastatellut Afrikasta tulevat maahanmuuttajat, jotka olivat pääasiassa miehiä, mikä heijastaa Maltalle kohdistuvan maahanmuuton erityistä luonnetta. Naiset olivat voimakkaimmin edustettuna Kyproksella haastateltujen Aasiasta tulevien maahanmuuttajien keskuudessa.

Romanit erottuivat muista haastatelluista ryhmistä siinä, että 30 prosenttia romanivastaajista oli käynyt koulua vain viisi vuotta tai vähemmän. Toisaalta 50 prosenttia venäläisistä vastaajista ja 40–45 prosenttia keski- ja itäeurooppalaisista sekä pohjoisafrikkalaisista oli käynyt koulua yli 14 vuotta.

Työttömyys on yleistä romanien (keskimäärin 23 %) mutta myös Saharan eteläpuolisesta Afrikasta tulevien kohdalla (18 %). Työllisyys on parhain keski- ja itäeurooppalaisten keskuudessa (80 prosenttia vastaajista); heille työ onkin ollut kotimaasta lähdön pääsyy. Pohjoisafrikkalaisten, romanien ja turkkilaisten työttömyysluvut voisivat olla suuremmat, mikäli niin monet naiset eivät jäisi hoitamaan kotia (30-40 prosenttia naispuolisista vastaajista).

Uskonnollinen ja kulttuurinen tausta

Yli 95 prosenttia pohjoisafrikkalaisista ja turkkilaisista vastaajista oli muslimeja, ja lähes yhtä suuri osa romaneista ja venäläisistä vastaajista tunnusti kristinuskoa. Kaikkien tutkittujen ryhmien kesken muut uskonnot sekä uskonottomuus oli harvinaista. Yli 90 prosenttia Saharan eteläpuolisesta Afrikasta tulevista ja pohjoisafrikkalaisista kertoi uskonnon olevan hyvin tai melko tärkeä heidän elämässään. Uskontoa vähemmän merkittävänä pitävien vastaajien osuus oli suurin venäläisten (48 %) ja entisen Jugoslavian alueelta tulevien vastaajien (40 %) keskuudessa.

20–30 prosenttia Saharan eteläpuolisesta Afrikasta tulevista, pohjoisafrikkalaisista ja turkkilaisista vastaajista ilmoitti, että he käyttävät yleisesti tietynlaista perinteistä tai uskonnollista vaatetusta. Kaikissa näissä ryhmissä tämä oli yleisempää naisten kuin miesten kohdalla.

Euroopan unionin perusoikeusvirasto

EU-MIDIS yleiskatsaus

Johdatus Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA) EU:n laajuiseen syrjintää koskevaan tutkimukseen

Suunnittelu: red hot 'n' cool, Wien

2010 – 20 pp – 21 x 29.7 cm

doi:10.2811/21538

ISBN 978-92-9192-422-6

TK-30-09-186-FI-N

Paljon Euroopan unionin perusoikeusvirastoa koskevaa tietoa on saatavilla Internetissä, perusoikeusviraston (FRA) www-sivulla (<http://fra.europa.eu>).

© Euroopan unionin perusoikeusvirasto, 2009

Monistaminen sallittu ei-kaupallisiin tarkoituksiin, mikäli lähde ilmoitetaan.

Vastuuvapauslauseke:

Jos tästä käännöksestä herää kysymyksiä, kannattaa tutustua englanninkieliseen versioon, joka on asiakirjan alkuperäinen, virallinen versio.

ISBN 978-92-9192-422-6

9 789291 924226

TK-30-09-186-FI-N

■ Julkaisutoimisto